

KAZANIE

na Pogrzebie

ŻASNIE OSWIECONEGO

JANA KLEMENSA

Hrabi na Ruszczy, Branicach, Tycynie, i Tykocinie

BRANICKIEGO

KASZTELANA KRAKOWSKIEGO,
HETMANA WIELKIEGO KORON-
NEGO, STAROSTY Brańskiego, Biel-
skiego, Krosińskiego, Mościckiego,
Janowskiego, Bohusławskiego. KA-
WALERA Orderow ORŁA BIAŁE-
GO, ZŁOTEGO RUNA i S. JE-
DRZEIA.

M I A N E

w Kościele Krakowskim S. PIOTRA

Przez X. MICHAŁA STADNICKIEGO *Scholarum Piarum*

Dnia 20. Sierpnia Roku 1777.

w K R A K O W I E

w Drukarni *Seminarium* Biskupiego Akademickiego

BIBLIOTHECA
VNIV. AGELL.
GRACOVITENSIS

594392

II

Et dum sepelirent Abner in Hebron, dixit Rex ad servos suos: num ignoratis, quoniam Princeps & maximus cecidit hodie in Israhel . . . Plangensque ac lugens Abner ait: Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est. 2. Reg. Cap. 3.

A gdy pogrzebli Abnera w Hebron rzekł Krol do slug swoich: a zaż nie wiecie, że Xiążę, a naywiększe upadło dziś w Izraelu . . . A narzekając Krol i płacząc Abnera, rzekł: Abner tak nieumarł, iak umierać zwykli ludzie nikczemni.

Wielką pochwałę odebrał Abner Wodz niegdyś Izraelskiego Woyska od Krola swego Dawida, gdy płacząc śmierci Jego rzekł do ludu wszyfkiego, ktory się przy nim znajdował: Podrzyście szaty na sobie, a obwińcie się w wory, płaczcie pierwey, niżeli będzie pochowan Abner. Lecz większy

nie równie dla Abnera zaszczyt z słowa dopiero odemnie
założonych. Łzy bowiem żal, słowa zaś szacunek
oznaczaia.

Dziś słowa tylko są odmienione, rzecz jest jedna.
Załuie dziś KROL z Ludem, to jest z całym Narodem
śmierci Wielkiego Męża, i owszem największego w
Polszcze, bo pierwszego w świeckim Senacie, pierwsze-
go w Wojsku Koronnym Wodza, a z tak znamienite-
go Domu JAXOW GRYFOW BRANICKICH ostatniego
Pctomka. A w tak sprawiedliwym żalu, ta jedna została
nam pociecha, że nie umarł tak, iak nikczemni ludzie
umierać zwykli.

Wydana Światu Wielkich Ludzi cnota, jest powsze-
chną dla wszystkich nauką.

Nie mogąc ja wprawdzie tyle sobie podchlebiać,
abym mógł Męża takiego dostatecznie wychwalić, lecz
czego z miejsca tego Ewangelicznej Prawdy dopełnić
nie zdołam wymową, dopełnię wdzięcznością winną Mu
od Całej Ojczyzny, która jawniej okazać się nie mo-
że, iako w należytych hołdzie, i w tej ostatniej usłu-
dze pierwszemu Senatorowi, i Naywyższemu Wo-
dzowi.

Powinien

Fowiniennem więc iako Obywatel chwałąc dziś JAS-
NIE OSWIECONEGO JANA KLEMENSA BRANI-
CKIEGO KASZTELANA KRAKOWSKIEGO HETMA-
NA WIELKIEGO KORONNEGO oddać tę należytą wiel-
kim ludziom sprawiedliwość, i łączyć ją razem z Ka-
zno dziejskim obowiązkiem

O! iakże mi dziś miło pełnić obiedwie te powin-
ności, gdy fame te pochwały, albo raczey rzetelne, kto-
re mam Zaślugom i Cnocie dać świadectwo, będzie teyże
Prawdy Ewangeliczney tryumfem. Mowię zatym:

Jm większa jest strata, tak Wielkiego i godnego Mę-
ża, tym większą rzeczy doczesnych i przemiłają-
cych okazuje nikczemność. *A zaś niewiecie, że Xiążę, a
największe upadło dziś w Izraelu.*

Jm sprawiedliwszy żal z straty tak cnotliwego Czło-
wieka, tym mocniejszy pobudka, za samemi wiecznemi
unosić się rzeczami. *Nie umarł tak, iak nikczemni ludzie u-
mierać zwykli.*

W pierwszej części Wielkość Domu, i osobitą Go-
dność JASNIE OSWIECONEGO JANA KLEMENSA
BRANICKIEGO, i iak nam myśleć należy, obaczycie; w
drugiej części Wielkość Duszy Jego, i iak czynić mamy,
osądzi-

osadzicie. Tym sposobem żal nasz będzie nam użyteczny, kiedy poznamy, że wszystko co przemiana, nic nie jest, i że to jest tylko warte szacunku i sławienia naszego, co nigdy nie przemiana. A to niech będzie na większą część i chwałę BOGA żyjącego na wieki.

CZĘŚC PIERWSZA.

Jak dawne są Prześwietnego Domu BRANICKICH zaszczyty, iak znakomite tej Familii w Polsce zasługi, iak pierwsze zawsze w Ojczyźnie posiadali Dostoieństwa, iuż dawni kraiu tego Dzieiopisowie potomnym podali wiekom.

A zatym, pomiiam tu Starożytność GRYFOW JAXOW, od których Dom ten w dziewiątym ieszcze wieku swoy bierze początek. Nie wspominam iako za czasow Bolesława Krzywoustego, to jest na początku dwunastego wieku, Jaxa Xiążę Serbii cnotą, dzielnością, i męstwem słynął. Nie mówię iako Syn tegoż, gdy całe w Europie Chrześcianaństwo przeciw Saracenom podniosło orężę, z wyborem zdolnych do boiu ludzi poszedł pod Jerozolimę, i tam przez lat kilka, w nieznośnych trudach, przy niezliczonych Męstwa dowodach przetrwał.

O! iak-

O! iakże wieleby mi zeszło czasu, gdybym tu wyliczać chciał godnych JANA KLEMENSA BRANICKIEGO Przodków: Stefana Woiewodę Krakowskiego, ktorego męstwem Ziemie: Brzeska, Drohicka, Włodzimierska, Przemyśka, Halicka za Kazimierża Wtorego do Polski przyłączone zostały. Marka Woiewodę Krakowskiego tak dzielnością i rozsądkiem upoważnione go, iż gdy po śmierci Leszka Białego Polacy do obrania Konrada Xiążęcia Mazowieckiego nakłaniaли się, wymową swoją i kredytem odwiódł Jch, a do obrania Bolesława Syna Leszka małoletniego zachęcił. Klemensa Kasztelana Krakowskiego sławnego Poselstwem do Beli Krola Węgierskiego, z którym nie tylko Bolesława Wstydliwego pogodził, ale też przyiaźń nowym związkiem utwierdził, gdy Kunegundę Corkę tegoż Krola Beli w Matzeństwo Bolesławowi przywiozł.

Coż mam mówić o Sulisławie i Włodzimierzu obydwóch Woiewodach Krakowskich, którzy rycersko potykając się przeciw Tatarom, obydwaj, lubo każdy w innej okazyi, chwalebnie dla Ojczyzny polegli.

Pomiam wielu innych Senatorskie zasiadających krzesła,

krzeffa, lub w Rycerskim stanie wysokie zawsze piastują-
cych Urzędy, Klementa iednak Hrabie z Ruszczy Bra-
nickiego Woiewodę Krakowskiego pominąć nie mo-
gę, o ktorego cności, dzielności, i męstwie więcey mo-
wić, i myśleć nie można, nad to, co Bolesława Kra-
kowskiego, i Sandomirskiego Xiążęcia w Roku 1252. dany
mu Przywilej wyraża: *Ktory nas swoią dzielnością sto-
wa są Przywileju, z niewoli Stryia naszego Xiążęcia Konrada
uwolnił. A gdy tenże Xiążę Konrad przybrawszy do siebie
czterech innych Xiążąt, mężnym i licznym woyskiem Ziemię
naszą podbić, i nas zgubić usiłował, do Zolnierzy naszych przy-
brawszy przyjaciół swych, iako wierny Rycerz, i mę-
żny woioownik na tęż Xiążęta pod Suchodolem napadł, i za
Boską pomocą iednych nieprzyjaciół naszych poraził, drugich
rozproszył, a nas w naszym Xięstwie ustanowiwszy, wszelkie
ziem naszych granice orężem, i dzielnością Serca swoiego oswo-
bodził. (a) A możesz bydź nad to co chwalebniejszego, i
rzetel-*

(a) Qui nos suâ industriâ de Captivitate Patruî nostrî Ducis
Conradi liberavit, & pristinae restituit libertati. Postea quando idem
Dux Conradus coadunatis sibi quatuor aliis Principibus in fortitu-
dine magna & exercitu gravi terram nostram sibi subicere, & nos
perdere cuperet, additis ad se amicis & militibus nostris, sicuti fidelis

rzetelniejszego? gdzie Panujący nie tak ufty, iak pełnym nayżywfzey wdzięczności Sercem, dzielności Uwolnicziela swojego tę czyni sprawiedliwość. *Bibl. Jag*

Tacy byli nieodrodni z iednego szczepu pochodzący Przodkowie JANA KLEMENSA BRANICKIEGO, mężni, rozumni, mądrzy, dla BOGA, i ubóstwa choyni, iako Jch sławne Fundacye: Miechowskiego, Jędrzejowskiego, Staniąteckiego, i Zwierzynieckiego, Kościołow i Kłafztorow ukazują, tak że mowić o nich można z Apoftołem: *fi Radix Sancta & Rami* (b)

Takim Wierzbietę Hrabie z Ruszczy, Branic głosi Przywiley Kazimierza Krola w Roku 1360. Tak walecznym był Grzegorz Hrabia z Branic Kafztelan Radomski; Takim byłnie odrodny Syn Jego Stanisław Miecznik Koronny, który Zygmuntowi III. na Expedycyą Moskiewską

B

dwa

miles, & strenuus Bellator, ipfos Duces in loco Suchodol invastit, & cum DEI adjutorio multos de adversariis nostris prostravit, & alios in fugam convertit; Noś: in Ducatu nostro constituens, omnes fines Terrarum nostrarum in gladio suo & strenuitate cordis sui protexit. &c. &c.

(b) ad Rom. 11. 16.

dwa Pułki Piechoty, i dwie Chorągwie Hussarskie własnym kosztem przyślawił. W te szlady Rycerskie wszyscy inni wstępowali, a lubo Jch dla krotkości czasu pomiiam, Jana Klemensa Marzałka Nadwornego, a Dziada JANA KLEMENSA naszego zamilczeć nie mogę, który z walecznych czynow swoich za Granicą, i w własney Oyczyźnie w zamieszaniu domowym za Jana Kazimierza nieśmiertelną zostawił sławę. A tę gdy wdzięczna już głosi potomność, zadziwia się razem nad rzadką Meżę tego Dufzy wspaniałością, iż będąc Marzałkiem Nadwornym, Łaski iednak Wielkiej Koronney po odsądzonym Lubomirskim przyiść, to iest z cudzego nieszczęścia korzystać niechciał. A iezeli w wieku naszym dla tego są godziwe że częstio praktykowane na cudzy honor i sławę podstępny, iezeli wolno słabszych z fortuny i ostatniego majątku wyzuwać, iezeli na koniec z łupow nieszczęśliwey, i ginącey Oyczyzny ma być bez ochydy korzyść, niech przynajmniej cnotliwe iezcze dotąd serca cudny ten Staropolskiej Cnoty wizerunek, wzrusza, buduje, i do podobnych zagrzewa czynow, niech Cnotą, Radą, i Męstwem wyślużone Jch zaszczycaią honory, niech chwalebne

lebne innych dla Oyczyzny dzieła szlachetną w Jch sercach emulacją, a nie zazdrość wzbudzią, niech nakoniec za pierwszą rzecz mają najwyższych stać się godnemi honorów, niżeli ie istotnie posiadać.

Ten Jan Klemens pojął w Małżeństwo Alexandrę Katarzynę Czarnecką Woiewodzanę Kiiowską, sławnego owego po wszystkie czasy Woioownika i Bohatyrą Stefana Czarneckiego, iedyną Corę. Co to był za Mąż ten Stefan Czarnecki, trzebaby cały Jana Kazimierza na Dobra Tykockie za zgodą stanów na Seymie zgromadzonych w Roku 1661. dany mu Przywilej wypisać, chcąc sprawiedliwe takiemu Mężowi oddać pochwały, lecz że byłoby to nazbyt długo, więc treść samą, z ktorey reszty domysleć się łatwo, kładę. *Ządali wszyscy w tych czasach takiego Męża, któryby Stan Rzeczypospolitey na wiele części rozzerwany do dawney przywrócił ozdoby, któryby nadzieję w rozpaczę wskrzęcił, któryby siewolne, i buntujące się żołnierstwo do swoiey przywrócił karności, któryby walącego się Państwa Dostojność utrzymał, wszystko to Czarnecki tak dokładnie wypełnił, iż my patrząc na uskutecznienie tych żądż naszych, wydziwić się nie możemy, iż to tym lepiej*

wykonał, im mnicy kiedy nawet spodziewać się można było. A daley ten Przywilej mowi: Nie godna byłaby rzecz odmówić temu, który wszystko dał wszystkim, Głowic naszej Koronę, Królestwo Stanom, Ojczyznę Obywatelom, Obywatelom Miastom, Miasta Prowincyom, Prowincye Królestwu, i Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu oddał, zdeptaną obojga Narodow sławę, z niezmiernym zaszczytem przywrócił. (c) O! przedziwna Duszy i serca Cnoto, iakże miłą i wielką sama sobie iesteś nadgroda!

A iezeli iako z drzewa do gałęzi czerstwość, tak z Godnych Przodkow do Potomkow drogie cnot przechodzi dziedzicawo, coż sądzić mamy o przymiotach iedyney Cory

(c) Optabant omnes eâ tempestate Virum qui statum Reipublicæ in varia discissum in pristinum resarciret, qui spem in desperatis casibus erigeret, qui corruptam & refractariam Militiam severiori disciplinae restitueret, qui labantis Regni Dignitatem stabiliret, hæc omnia à Czarneccio exacte impleri, ipsi nos tantorum votorum compotes admiramur, tanto melius omnia præstitit, quanto minus sperari poterat. . . . Nefas illi negare quod omnibus dedit, Capitî Nostro Coronam, Regnum Ordinibus, Patriam Civibus, Cives Urbibus, Urbes Provinciis, Provincias Regno, & Magnæ Lithvaniæ reddidit, proculcatam Gentis utriusque Famam, summâ gloriâ restituit. &c. &c.

Cory tego, o którym dopiero namieniłem, Stefana Czarneckiego. Co o Potemfiwie tak zacnego i cnotliwego Małżeństwa, iakie było Jana Klemenfa Marfzałka Nadwornego, i dopiero wspomnioney Alexandry Katarzyny Czarnecki? Oto z tych rzadkiey cnoty Rodzicow idzie Stefan Mikołay Branicki, Mąż sławny w pokoju po kilkakrotnie z Seymu wyznaczony Kommissarz na Kommissyą z Kurfirzstem Brandeburskim, nie mniej i męstwem pod Wiedniem, i na Budziakach wstawiony, za ktore to męstwo w oczach walecznego Jana III. okazane, Starostą Brańskim będąc, Stolnikostwem Koronnym zaszczycony, daley krzesło Woiewodztwa Podlaskiego zasiadł. A z tego iuż Stefana Mikołaiia, i z Katarzyny Sapieżanki, Sławnego owego Kazimierza Sapiehi Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. X. Litewskiego Cory, urodził się godney zawsze w potomności pamięci, Nasz **JASNE OSWIECONY JAN KLEMENS BRANICKI KASZTELAN KRAKOWSKI HETMAN WIELKI KORONNY** i cztery Corki. Z których pierwsza dostała się w Małżeńskie śluby Kazimierzowi Hrabi na Bockach, Rosi, i Pratulinie Sapiehi Podskarbiemu Nadwornemu Litewskiemu; Druga nayprzod Potockiemu Staroście Sokalskiemu, a powtornym ślubem

Janowi

Janowi Hrabi na Cekarzewicach z Tęczyna Tarłowi Woiewodzie Sandomirskiemu, sławney dotąd pamięci Senatorowi; Trzecia Karolowi Odrowążewi Hrabi Sednickiemu, Podskarbiemu W. K; Czwarta Urszula Xiążęciu Lubomirskiemu Staroście Bolewowskiemu.

Na tym tedy sławam ostatnim Prześlawney tey w Krolestwie naszym Familii Potomku, ktorego tu złożonego widzicie. Ten za czasow Augusta II. po powrocie z cudzych Kraiow, tak Musię stał miłym, i do wszelkich w Oyczyźnie usług zdatnym, że nayprzed Starostwem Brańskim, w krotce Choraństwem Koronnym, daley Generalstwem Artyleryi Koronney ozdobiony został.

Po śmierci zaś Augusta II. nie odstępnym przez wdzięczność od Syna Jego Augusta III. w burzliwych Bezkrolewia czasach, wiele osobitych wytrzymawszy goryczy, i szkod nie małych poniosłszy, na początku zaraz panowania Jego, Buławę Polną Koronną, przy Choraństwie Koronnym, daley Woiewodztwo Krakowskie przez Dziadow, Pradziadow, i Prapradziadow Domowi swemu prawie już dziedziczne odzierał, na koniec Buławę Wielką Koronną otrzymał. A po Wielkim w tey Oyczyźnie, i w całej Europie sławnym Mężu **STANISŁAWIE**

PONIA.

PONIATOWSKIM, Kasztelanią Krakowską, naywyższą w Kroleſtwie doſtoyność osiągnął. Tym ſprawiedliwiewy tylu rzadkiemi w iedney oſobie zaſzczycony honorami, że wſzytkie tak dawnego, i tak ſławnego Domu ozdoby w ſobie iednym zamknął, i temi tu okryty JASNIE OSWIECONY JAN KLEMES BRANICKI KASZTELAN KRAKOWSKI HETMAN WIELKI KORONNY, STAROSTA Brański, Bielski, Kroſiński, Mościcki, Janowski, Bohuſławski, KAWALER Orderu ORŁA BIAŁEGO prawie naydawnieyſzy, KAWALER Orderu ZŁOTEGO RUNA, który mu Krol Hispański w Dom właſny poſtał, tudziez Orderu S. JĘDRZEIA, z nieporównaną całej Oyczyzny ſzkodą, na tym okropnym katafalku leży.

Tey tak zacney krwie luſtru pomnożyły przybrane zawsze z nayprzednieyſzych Domow Polſkich, i Wielkiego Xięſtwa Litewskiego Małżonki, przez ktore ile ſię nayznakomitszych w Polſzcze, i Wielkim Xięſtwie Litewſkim znayduie Familii, wſzytkie prawie z Domem GRYFOW BRANICKICH ſkoligacone liczyć można. Wſzakże pierwſzym ſlubem złączony JASNIE OSWIECONY JAN KLEMENS BRANICKI z Katarzyną Radziwiłówną Karoła Xiążęcia Radziwiła Kanclerza Wiel-

Wielkiego Litewskiego, Jana III. Siostrzeńca, z
Xiężniczki Sanguszkowny zrodzoną Corą, dawne
iuz z temi Domami scisley ieszcze ponowił związ-
ki. Coż dopiero pozostala, a bogdayby w iak naydluzsze
lata JASNIE OSWIECONA ELZBIETA z XIĄŻĄT
PONIATOWSKICH BRANICKA KASZTELANOWA
KRAKOWSKA HETMANOWA WIELKA KORONNA
NAYIASNIEYSZEGO KROLA dziś nam fzczeńliwie pa-
nującego STANISŁAWA AUGUSTA Siostra, ostatnią tę a
nayifotniejszyą Godnemu Małżonkowi swemu tak wspa-
niale czyniąca usługę, poczet tych domow spowinowa-
conych ostatnia wfobie nayznakomiciey zamykająca, a z
Cnot znanych świata, Godności, Przymiotow ofobitych,
ledwo zrownana między Damami Heroina, czyliż wiel-
kich Domu BRANICKICH pokrewieństw iasnym nie iest
dowodem?

A tu iuz czas temi znikomemi blałkami omamio-
ne otworzyć oczy na nikczemność rzeczy doczesnych.
Widocznie dosyc starożytnosc i wielkość Domu, i famegoż
JASNIE OSWIECONEGO JANA KLEMENSA BRANI-
CKIEGO KASZTELANA KRAKOWSKIEGO HETMA-
NA WIELKIEGO KORONNEGO iest okazana, ależ i
tylu Państw, tylu Monarchii, tylu Rzeczypospolitych

zgaſtých ogromna wielkość, rozległość, i potęga była, a w coż się obrocita? oto *zaginała Jch pamięć* (d) Lecz czyliż i w tym Kroleſtwie naszym, i w Wielkim Xięſtwie Litewskim tyle upadłych Familii, tyle zapomnionych Domow, ſmutnego rzeczy doczeſnych nie wyſtawiaią nam widowiſka? Aże więcey nas własne nasze, niż cudze tykać powinny przykłady, obroćmy na nas ſamych oczy, przebiegniemy lata nasze przeſzłe, zaſtanowmyſię nad temi, które co moment upływaią, czyliż z Jobem niezawołamy: *Ledwo co iako kwiaty weszliſmy, a już ſtarci ieſteśmy, ſchodzimy iako cień, a nigdy w iednoſtawnym nietrwamy ſtanie.* (e) Mnieyſza o lata dziecinne, które iako ſen minęły, ale gdzież owa kwitnąca młodość, gdzie ow wiek ſrzedni, gdzie doyrzały? tamtych ledwo myſlą doſiąć można, a obaczywſzy ſię nieco, oto już ſtarość, oto wiek zgrzybiały: *Cała chwala Jego, iako kwiat ſiana, uſchło ſiano, a kwiat*

C

iego

(d) Perit memoria eorum. Pſal: 14. 1. 2.

(e) Quasi flos egreditur & conteritur, fugit velut umbra, & nunquam in eodem ſtatu permanet. Job. 14. 1. 2.

iego opadł (f) Gdzież owe nacyzerstwiewysze niegdys
zdrowie, na którym, iako niewzruszonym fundamencie,
tyleśmy sobie próżnych układali projektów, nie ograni-
czone fundowali nadzieie, wspaniałe stawiali Machiny,
właśnie iak owi Noego Synowie, ktorzy chcąc sobie
imion swych sprawić nieśmiertelność, smutny nam tyl-
ko siebie, i ziemskiej próżności zostawili wizerunek;
zdrowie co raz słabieie, upada, i o ciężkie, a często nie
uleczone przyprawia choroby: *Oto skrocil się w żalosci ży-
wot moy, a lata moie we łkaniu* (g) Gdzie ow dowcip tyle
razem obeymujący? nazywawilsze przenikający trudności,
w rozszadaniu prędkie, w działaniu żywy? gdzie ow, co
go zowią mocny rozum, który się targał na przeniknie-
nie nayskrytszych tajemnic? który nie ieden chciał mieć
za prawidło wiary swoiey? o to z laty słabieie, uftaie,
niknie, tak iż mowić można o takich mędrkach: *кто spera
w Majestacie, będzie potłumion od chwaty.* (h) Coż o zmy-
słach

(f) *Omnis gloria ejus tanquam flos fœni, exaruit fœnum & flos,
ejus decidit Petri 1. 24.*

(g) *Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus
Pfal. 30. 11.*

(h) *Scrutator Majestatis opprimetur à gloria. Prov. 25. 27.*

fiach? Którym co tylko się podobało, wszystko żądzom ich wolno zdawało się, oto i te z laty tępieją, i uftają. *Zmysły moje słodczy od goryczy rozoznać nie potra g (i)* A uciechy i roskofzy czyżią trwalfze? O! tychby się tu trzeba spytać młodzieńcow, którzy do wfzelkich zachęcając się rozpuff mowili: *Poki nie minie czas młodości, niech nie będzie łaki żadney, przez którąby nie przeszła lubieżność nasza; (k)* ale mamy i dla tych smutną zaraz w Xiegách Mądrości odpowiedź: *to myśleli i zblądzili (l)* Oto zarniaft fpodziejany uciechy, pełne mając goryczy ferce, poznali że zblądzili; oto gdy zdrowie do szczętu stracili, poznali że zblądzili; oto dopełniwszy nayrospuftnieyfzey fwywoli, gdy się nakoniec znaleźli próżnemi względem BOGA i wieczności, poznali że zblądzili.

Alboż i Salomon, z doświadczenia, wszystko na świecie próżnością nad próżnościami nie uznał? A lubo za fzczycił Go BOG mądrością taką, że ani przed nim, ani

C₂

po

(i) Numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum 2. Reg. 19. 35.

(k) Nullum pratum fit, quod non perfranseat luxuria nostra Sap. 2. 9.

(l) Hæc cogitaverunt & erraverunt. Jbid 21.

ponim mędrzszego nie było, prz cież tę samą mądrość
próżnością nazywa, (m) i w tym najmędrzy, że tak
wielki dar mądrości, a mądrości od BOGA samego wła-
ney, nie nabytey, serca Jego w pychę nie unioś.

O fałszywa mniemanych świata wielkości postaci!
a iakże się z tym wszystkim utrzymujesz? iak nas sfod-
ko na pozor bawisz? iakże byłaś i będziesz do końca
naypowabnieyszą, ale oraz nayzdradliwszą życia ludzkie-
go ponętą? Mowimy pospolicie że świat iest niczym,
a przecieź tylko dla niego żyjemy; mądrzyśmy w mo-
wie, a nierozsądni w uczynkach; często przeciw światu
niby powstałiemy, a przecie się w nim kochamy, tak da-
lece że wtym momencie to bożyszczce kadziemy, wktó-
rymeśmy go deptali. A ta sama ustawiczna odmiennosc
fentymentow naszych, nietrwałość i próżność rzeczy do-
czesnych okazuje.

CZĘŚC DRUGA

Co więc ma kiedyś ustać, wielkim nazwać się nie mo-
że, wszystko to iedynym sceny życia naszego iest
przy-

przyozdobieniem, śmierć kończy widowisko, a natenczas każdy zrzuca zaflonę, i dopiero rowno Monarcha iako i kmiotek, wraca się do tego, z ktorego ciało iego utworzone, mułu. Same iedynie dary Łaski z tym nie giną życiem, śmierć fama ubespieczy im wieczną trwałość; w tym momencie, w którym cała wielkość świata w przepaści wieków ginie, cnota fama choć podczas nieposłrzężona, ale która nas z Bogiem Stworcą łączyła, z całą swoją ozdobą z własnych naszych powstaie popiołów, a sprawiedliwego prowadzi iak w tryumfie na łono wieczności. Niemasz, niemasz istotnieyszey sławy nad tę, która za nami idzie, i owzem która nam przodkuie do wieczności. *Co człowiek posieie, to i zbierze* (n) *Zażywajcie tego świata, iakbyście niezażywali, bo przemiia figura tego Świata.* (o)

O tey ia istotney sławie JASNIE OSWICONEGO JANA KLEMENSA BRANICKIEGO KASZTELANA KRAKOWSKIEGO, HETMANA WIELKIEGO KORONNEGO mowić teraz będę. Za-

(n) Quæ seminaverit homo, hæc & metet, ad Gal: 6. 8.

(o) Qui utuntur hoc mundo tanquam non utantur, præterit enim figura hujus mundi 1. Cor. 7. 31.

Zaczynam zaś od pierwszey Jego młodości. Wszak tych tylko młodość w niepamięci zagrzebionabyć powinna, którzy się w niey samey zapomnieli, w Jego zaś sławnych dziecinnych zabawach, wydawały się układy przyszłych Jego znamienitych przymiotów, tak iż pierwsze lata Jego porównać można było z owym ziarnem gorczycy, które lubo w sobie najmnieysze od innych nasion, nie zawodną jednak czyni w przyszłości nadzieję, że takie wyrosnie z niego drzewo, że na gałęziach jego ptaki powietrzne mieszkanie założą. (p)

Zaświadcza to wczasie owym nauczyciele JANA KLEMENSA BRANICKIEGO, iak im miłe były prace około Jego edukacyi, ato przez zupełną Jego dla nich powolność, i ufzanowanie, przez chęć pożytkowania z nauk, przez żywy wpoięciu dowcip, szczęśliwą w zatrzymaniu pamięć, umysł zawsze łagodny, serce szczere. Wyeżdza w obce Kraie? pewnie nie dla tego aby za okiem Rodziców puścił cugle swawoli, aby nowemi, a przeciwnemi Religii, i Cnocie sentymentami serce napoił. JANE były z podroży Jego zagranicznych

po-

pozytki. O to nauczył się być w wolnym Państwie wiernym Krolowi swojemu, i Oyczyźnie Obywatelem, gorliwym Patryotą, Narodowi zbawienną radą, wszystkim użytecznym, a godnym swoich Przodków Potomkiem. Wydało się to za powrotem Jego, gdy tak wielką młody ieszcze kawaler zaczął rządzić fortuną. Ktoż lepiej nad niego młodość z dojrzałością zdania, pomiarowanie z wspaniałością, okazałość życia z dobrą ekonomią pogodził? Coż mówić o winnym dla Matki ieszcze pod ten czas żyjącej respekcie? Wybaczcie mi tu Młodzi, że nad tą wykonywaną od Niego w całym życiu Synowską powolnością, i ufzanowaniem, tym bardzieysię zaftanawiam, im mię wiecey zadumiewa wieku naszego przeciwny Młodzieży myślenia względem Rodziców sposób, że Jch rady mądre, dziecinnością zgrzybiałego wieku; przestrogi rozsądne, nie umiejętnością nowego trybu życia; ich rozumną oszczędność, skąpstwem starym zwyczajnym nazywają.

Mowmy teraz o prywatnych, i Urzędowych dalszego życia Jego cnotach. Zwyczajnie ludzie na wielkim żyjący świecie, i na wysokim osadzeni stopniu, częstokroć ukrywają sposób myślenia, i serca swego własności.

W tym

W tym wielkim Mężu, tak na świeczniku, iak w domowych cieniach równo się wydawały, iak się istotnie w Nim znajdowały.

O! wy domownicy! o! wy słudzy! i poddani tego Pana! widzieliżście w Nim iaką obłudę? nie panowałaż w Nim sama otwartość, sama uprzejmość? Możecie dać sprawiedliwe świadectwo o Jego Dobroci, o Jego Łagodności, i iednostajności. Trzebaż było wstęp do niego zakupować, albo go długim w przedpokoju czekaniem wyślugiwać? A gdy już na naywyższym honoru stopniu stanął, znać że w nim było nieznośną potęgę okazałość, albo reszty ludzi mizernych, i nieszczęśliwych wzgardę? Byłże Jego pokoy iak owa naywyższa Kościół Jeruzolimskiego Świątnica, *Sancta Sanctorum* zwana, dokąd nie godziło się wchodzić tylko w szatach wspaniałych. Potrzeba, uboństwo, mizerya, nie byłyż prawym tytułem łatwego do niego przystępu? Ale czyliż płacz wasz z fraty tak dobrego i łaskawego Pana, naytkliwiey żalu waszego, i miłości ku Niemu nie oznacza? Wstydziecie się tu wszyscy pyzni, i nadęci ludzie, a wy osobliwie, którzy ledwo co z ubogiej, a bogday pod czas i nie podley Przodkow waszych powstawszy kondycyi, patrząc

na

na niższych, i mnieyszą obdarzonych fortuna, zapominacie, że *Bog ieden Panem wwszystkich, i bogatym na wwszystkich* (q) Nauczcie się od JANA KLEMENSA BRANICKIEGO, iako z nim od dzieciństwa rosla litość(r) i wzgląd na wwszystkich, iako od młodości chluby z Przodkow swoich nie szukał, lubo się tym zwyczajnie młode serca, napawiają, uczcie Potomkow waszych, niech pomną że ludzie ludziom rowni są w istocie, żeby się z waszych zaszczytów, sami próżni zasług nie chęlpili, bo tym znaczniejsza ich niecnota będzie, im Przodkowie cnotliwsi byli.

Stańcie tu liczni Pana tego Sąsiedzi, komuż co kiedy wycisnął, a nie raczey z własną szkodą ustąpił? koremuż do lepszego mienia nie pomógł? kogo upadającego nie podzwignął? od mocniejszygo nie zaslonił? Łzy wasze, podają potomności pamięć Dobrodzieystw Jego.

A gdy tym sercem wylanym i otwartym był dla niższych, coż mowić o Przyjaciółach, iak Jch był szukający, iak dla nich stateczny? Wiedział dobrze, że Przyjaciel jest rzeczą naydroższą, ale też i nayradszą, że iak ciężko jest nabyć Przyjaciela, tak ciężey go ieszcze u-

D

trzy-

(q) ad Roma: 10. 12.

(r) Job. 31. 18.

trzymać, i gdy inne dobra winniśmy urodzeniu, albo fortunie, Przyjaciół prawdziwych winniśmy samym sobie. Wszakże częstokroć znaczni i majątni ludzie z nich są ogołoceni, bo samemi będąc otoczeni podchlebca-
mi, dla bogactw tylko swoich hołd i pokłon od nich odbierają.

Jak żył wspaniale JAN KLEMENS BRANICKI wie Polka, i obce kraie. Wszak dotąd pamiętna, iak obydwóch Augustów Królów naszych z całym Jch Dworem w Białymstoku, nie tylko wspaniale przyjmował, ale Drugiego dla zafzłej słabości przez kilka miesięcy, Trzeciego przez Niedziel kilka, wielkim kosztem podejmował. Wiadomo wszystkim iak Rycerstwo, i Obywatelów bezprzeftanną przyjmował ludzkością. Wspaniałość ta, która Go otaczała, przyiemność, która mu była wrodzona, łaskawość, która była dla wszystkich powszechna, tak Mu były właściwe, tak wszystkim uprzedzające, że nie można było, winne Mu oświadczając poszanowanie, dąniny własnego nie oddać serca. O! iak rzadka, a piękna rzecz jest być Wielkim, a tą wielkością, ni równych, ni niższych, nie tylko nie odstręczać, ale umieć pociągnąć, i przynęcać.

Jak był gorliwym w całym życiu Patryotą, iak życzliwym Ojczyźnie kochał, szacował, i wspierał, wielezby

leżby się to dziś pokazało, ktorzy Jego szcudrobliwosćią żyli, a z śmiercią Jego stan swoy uszczuplony widząc, w stracie Dobrodzieia swego, własną i osobistą szkodę oplakują.

Dał poznać iak Senatorfką umiał piaftować dostoyność, iak poprzysiężoney Krolom swoim dotrzymował wiary, iak zbawienne na publicznych ziazdach dawał rady, czytano gorliwe Jego o Wolność Oyczytą do Woiewodztw rozsełane listy, widziano w tylu przeciwnosciach, i krytycznych tey Rzeczypospolitey okolicznosciach stały, i niczym nie wzruszony umyfl Jego.

Jak zaś Hetmański godnie sprawował urząd, świadczy w woysku zachowana karność, wzgląd na zaslugi, i onych nadgroda. Ktoż kiedy na Jego tak wysoką uzał się władzą? Obzerna pod ten czas Hetmanow moc, komuż pod Jego Buławą uciążliwa była? kiedyż iej na własną użył prywatę, albo zemstę? i dla tegoć, iak w życiu był od wszystkich w powszechności kochany, i poważany, tak rowno od Rycerstwa, iako i całego Narodu nieodżałowany wiekami będzie.

Lecz co nas czyni miłemi ludziom, nie zawsze czyni miłemi BOGU: wczśnie w tym zyciu pytać się siebie powinniśmy: żyliśmy dotąd dla wspólczności ludz-

kiey, żyliśmy dla Ojczyzny, żyliśmy dla Potomności,
 á czyliż żyliśmy dla wieczności?

Grunt Cnot wszystkich iest wiara nasza, wiara żywa,
 á nie czeza. Wi jakim że to żył wieku JASNE OSWIECO-
 NY JAN KLEMENS BRANICKI KASZTELAN KRAKO-
 WSKI HETMAN WIELKI KORONNY? oto w tym
 wieku, w którym prawowierna Religia stała się igrzy-
 skiem rozpusty; w tym wieku, w którym niezbożność iest
 dowodem pięknego rozumu; w tym wieku, w którym się
 już prawego BOGA, i Jego wiary wstydzą, a w pogar-
 dzie praw Boskich podobno i wstyd stracili; w tym wie-
 ku, w którym nie masz inney od Pospolstwa, albo iak pię-
 kniey zowią, od Fanatyzmu różnicy, iako dyfingwować
 się niedowiarstwem; w tym wieku, w którym każdy nową
 sobie tworzy Religią, ktoraby zmysłności iego naypod-
 chlebniey dogodziła, i tym mniemają lepiej, im zuchwa-
 ley to, i wyuzdaniey czynią; w tym wieku nakoniec, w kto-
 rym pierwey wątpią o Religii, niżeli ją znać mogą. Nie
 tak myślił JAN KLEMENS BRANICKI; któż Go kiedy
 słyszał mówiącego przeciw Religii, chyba mówiących
 gromiącego? kto nad Niego w duchu i w prawdzie gorli-
 wszym był Katolikiem? Bo lubo zbawienne są zawsze mo-
 dlitwy, zaślugauiace wiele pofty. pewne niewątpliwey nad-
 grody uczynki miłosierne, powinne nakoniec w Religii na-
 fzey

fzey pełnienie Kościelnych obrządkow, ale że nie na tych famych funduie się prawowierna Religia, gdyż *BOG jest duchem, i ci ktorzy Go chwalą, powinni chwalić Go w Duchu i Prawdzie.*(s) Przeto chwalił BOGA JAN KLEMENS BRANICKI w codziennych rannych, i wieczornych gorliwych zawsze Nabożeństwach, chwalił przez przykładne do świątnic Pańskich, a w nich do Sakramentow SS. ucześnie, chwalił przez uczynki miłosierne; czynił to wszystko, ale czynił i to, co był czynić nappierwey koniecznie powinien, to jest BOGA w Duchu i Prawdzie wyznawał, kochał Go z całego serca, a bliźniego iako siebie samego, *naczym zawisło całe prawo, i Proroki;* (t) Przykazania Boskie, i Kościelne wiernie zachował, co jest iedynym, i nayistotniejszym gorącey BOGA, i bliźniego miłości dowodem.

Był bogatym i możnym, a iakże z BOGIEM dzielił dochody swoje? Swiadkiem tyle Świątnic Boskich od fundamentow wystawionych, w Tykocinie, gdzie i Seminarium, w Chorofzczy, w Tyczynie, w Białymstoku, i na innych mieyscach. Swiadkiem tyle Szpitalow fundowanych, a ku wygodzie ubogich choynie opatrzonych;
świad-

(s) Spiritus est DEUS & Eos qui adorant Eum, in spiritu & veritate oportet adorare. *Joan. 4. 24.* (t) *Math: 22. 40.*

świadkiem szpital Siostr miłosiernych w Białymstoku, świadkiem Dom Inwalidow Zolnierski od sławnego Czarneckiego fundowany, a od naszego Jana Klemensa Wnuka Jego wkrzeszony, i dochodami pomnożony w Tykocinie.

Będąc Człowiekiem był ułomnym, ale iakże ułomności swoje choynemi okupował iatmużnami? (u) których nie tylko że niegłosił przed sobą, ale nawet nie wiedziała Jego lewica, co czyniła prawica (w) dla miłości Bliźniego. Ktoż kiedy z nędznych odszedł niebłogosławiając miłosierdzia Jego? gdzież o podupadłej Familii dowiedział się. aby iey natychmiast nie ratował? O! iak wiele dopiero po Jego śmierci odkryło się Pensyonaryuszow, którzy corocznie iedni że skarbu, drudzy z własnych rąk Jego w swoim niedofiatku mieli opatrzenie? Coż mówić o tych, którzy kopać nie mogąc, a żebraniny wftydząc się, (x) pierwey Jego szczodrobliwośćią uprzędzeni byli, niżeli czas do proszenia upatrzeć mogli? Lecz że to do skarbu Miłosierdzia Boskiego przed sobą przestał, wątpić nie można, że iuż obiecaną za ieden kubek wody (y) nadgrode w wieczney Chwale osiągnął.

A prze-

(u) Math: 6. 3. (w) Daniel: 4. 24. (x) Luc. 16. 3. (y) Marc: 9. 40.

A przeto po tak cnotliwym życiu koniec Jego nastąpił szczęśliwy. Ze umiał żyć według BOGA, umiał i sześciomiesięczną ostatnią chorobę cierpliwie znosić, umiał zupełnie na wolę BOSKĄ poruczać się, umiał na roztrząsaniu sumnienia, i przebieżonych lat swoich, cały ten czas łożyć, nakoniec w najgorętszych nabożeństwach, w Aktach najżywszych, w największej ducha gorącości, szacowne, bo prawdziwie Chrześcijańskie zakończył życie.

A lubo płynie jeszcze ta przezacna, i flarozżytna JAXOW GRYFOW BRANICKICH krew w Osobie Xiężny JMCi Maryi z Lubomirskich Radziwiłowy Miecznikowy Wielkiego Xięstwa Litewskiego, nieprzeliczonych i Natury darow, i osobistych talentow Damy, urodzoney z Urszuli z BRANICKICH Xiężny Lubomirski Starościny Bolemoskiej, Siostry JANA BRANICKIEGO. Płynie w Potomstwie godnym nie dawno zeszlęj Tereffy z Sapiehow Potocki Podczaszyny Litewskiej, Wnuki Jego z drugiej Siostry zrodzoney. Płynie, i rozkrzewia się w Prawnukach Jego, z Potockiego Starofty Szczerzeckiego, i wnuczki Jego Podczaszanki Litewskiej zrodzonych; Wszystkie atoli własnego, a tak wielkiego Jmienia zaszczyty w tym dawnym Domu swo-

iego

iego grobie, wraz z Sobą JASNIE OSWIECONY JAN
KLEMENS BRANICKI KASZTELAN KRAKOWSKI
HETMAN WIELKI KORONNY już zamyka; a z tego
dziś lubo tak wspaniale ozdobionego, zawsze iednak
smutnego Katafalku, iako iedynie pozostałego całej
swoiey wielkości ziemskiey widowiska, naygorliwszym
jest do nas Kaznodzieją. Ktoż może iawniey i dowo-
dniey próżność w rzeczach znikomych okazać, iako gdy
ią przykładem swoim dowodzi? A możnaż z tą inną
wnosić naukę, iako że za samemi wiecznemi rzeczami
całą usilnością unosić się mamy. Wszak nie tu Oycyzna
nasza, *nie mamy tu trwałego miasta, ale przyszłego szukać po-
winniśmy* (z) Nic tu żądzy naszych nasycić nie może,
procz BOGA samego zródła wszelkiego Dobra i Pocie-
chy. Nikt nakoniec prac naszych dostatecznie nagrodzić
nie może, procz BOGA, bo On sam jest iedyną nagrodą,
a nagroda Jego zbyt wielka trwa na wieki (aa)

Już więc według niezmierney BOGA dobroci, i nie-
zmiennych obietnic Jego JASNIE OSWIECONY JAN
KLEMENS BRANICKI KASZTELAN KRAKOWSKI
HETMAN WIELKI KORONNY w tamtey prawdziwey
Oy-

(z) Non habemus hic manentem Civitatem, sed futuram inquiri-
mus *ad Hebr.* 13. 14. (aa) *Eccl:* 18. 22.

Oczywiście naszey zupełnie uszczęśliwiony prac swoich koło zbawienia odbiera zapłatę. O! iak szczęśliwa zamiana wiecznego odpoczynku za doczesne trudy, Korony w Niebie, za ziemskie wielkości. Rit. 1sq.

Oto iuż z wysokości tey Chwały stoiący przed Tronem Baranka JASNIE OSWIECONY JAN KLEMENS BRANICKI KASZTELAN KRAKOWSKI HETMAN WIELKI KORONNY, iako w życiu z nieprzerwanym dla Maieftatu był ufzanowaniem, tak i teraz NAYIASNIEYSZY KROLU STANISŁAWIE AUGUSCIE wchodząc do Grobu Wielkich Przodków swoich, niefie z Sobą powiną życzliwość, i Wierność, ku WASZEY KROLEWSKIEY MOSCI PANU MIŁOSCIWEMU, i prosi BOGA o iak naydłuższe, i nayzczęśliwsze Panowanie Twoie, *Dies super dies Regis adjicias, annos Ejus usq; in diem generationis, & generationis.* (bb) A gdy BOG Miłosierdzia szczere to żądanie Jego, i Ludu całego dobrotliwie wysłuchać raczy, wątpić nie trzeba, iż dla nayzupełniejszego Narodu uszczęśliwienia, i tę drugą do Maieftatu swego wniesioną od Niego uskuteczni proźbę, że Jmie Wielkie STANISŁAWA AUGUSTA tak Wielkie

E

uczy-

uczyni, iak bydz mogą wielcy na ziemi Monarchowie.
*Faciat Tibi Nomen Grande, juxta nomen Magnorum, qui
sunt in Terra (cc)*

Y z Tobą Nayukochańszy Narodzie wiecznie się ro-
staiać JASNIE OSWIECONY JAN KLEMENS BRANI-
CKI, pragnie cię ieszcze i teraz przeświadczyć o nie-
przeştannej swoiey przed BOGIEM o Dobro Twoie
troskliwości. A z powinnych wyplacaiąc się obowiązkow,
nayprzed Tobie w szczegulności Przeświętny Duchowny,
i Swiecki Senacie, ieden z naystarszych, i naypierwszych
Kollegow Twoich, pełnym przychylności Sercem za ie-
dnomyslnie wraz z Nim około Dobra Powszecznego Ra-
dy, i starania powinne niesie dziękczynienie. Toż nay-
żywfzey wdzięczności oświadczenie czyni i Tobie iedy-
nie od naymłodszych lat ukochany Stanie Rycerski,
i całe Woylko Wodz Wafz Naywyższy. A iako w ko-
żdem życia fwego stanie nieprzerwane Serc i Affektow
Wafzych odbierał dowody, tak skuteczniey odwdzię-
czyć Wam nie może, iako tą gorącą, a nieustanną do Pa-
na Zastępow modlitwą: *Benedic Domine Consiliis, & For-
titudini Ejus, & opera manuum illius suscipe (dd)*

Odda-

(cc) 2. Reg. 7. 9.

(dd) Deuteron. 33. 11.

Oddawszy co był winien ukochaney Oyczyźnie JA-
SNIE OSWIECONY JAN KLEMENS BRANICKI niema-
jąc w życiu nic miłszego nad Ciebie JASNIE OSWIE-
CONA ELZBIETO z XIAZĄT PONIATOWSKICH BRA-
NICKA KASZTELANOWO KRAKOWSKA, HETMA-
NOWO WIELKA KORONNA, naywiększe są Jego dla
Ciebie obowiązki. Byłaś nayzupełniejszyim życia Jego
uszcześliwieniem, iako sam potylekroć wyznawał, że
Mu wszystkie Dobra wraz z Tobą przyszły, (ee) iest ci
i po śmierci obowiązany za Twoy Affekt, a osobliwie,
za nieprzerwany od czasu zeyscia Duszy Jego ratunek w
choynych Jałmużnach, wświątych Ofiarach, ktore od dnia
smierci Jego do dnia dzisieyszego przy złożonych w tey
Swiątnicy Zwłokach Jego, codziennie odprawowały się.
Bądź zatym Błogosławiona od Pana, że tę przychylność, którą
żyjącemu świadczyłaś, dochowiesz i Zmarłemu. (ff)

Zegna i Was pozostali Wielkich Imion Krewni,
Kolligaci, Powinnowaci, a przy tych, ktoremi Was choy-
nie Opatrzność BOSKA Natury, i fortuny opatrzyła da-
rami,

E₂

rami,

(ee) Venerunt mihi omnia bona cum Illa Sap. 7. 11.

(ff) Sis Benedicta à Domino. quoniam eandem gratiam, quam
præiteras vivo. servasti & mortuo. Ruth. 2. 20.

rami, życzy, abyście Błogosławieństwo BOSKIE dziedzictwem posiadali: *ut hereditate Benedictionem possideatis.* (gg)

Naofatek dopełniając powinney dla wszystkich wdzięczności, uprzejme składa podziękowanie, Tobie Jaśnie Oświecony Mości Xiąże Biskupie Koadiutorze Płocki, Wam JJ. WW. Biskupi, Prałaci, Przesławiona tu przytomna, z licznie zgromadzonym Duchowieństwem, Katedry tutejszey Kapituły; ze nie iuz chleb i wino na wzor Tobiasza, na pogrzebie Sprawiedliwego kładziecie, (hh) ale Ciało, i Krew Pańską na ratunek Duszy Jego ofiarowaliście, życzy Wam od BOGA najwyższych na tymże Tobiaszu ziszczonych Pomyślności.

Prośmy iuz wszyscy o wieczny dla JASNE OSWIECONEGO JANA KLEMENSA BRANICKIEGO KASZTELANA KRAKOWSKIEGO HETMANA WIELKIEGO KORONNEGO Pokoy. Wspólny to nasz interes, aby i Nam BOG nieskończoney Dobroci równym w czasie wymierzył się Miłosierdziem, Amen.

(gg) 1. Petri. 3. 9. (hh) Tob. 4. 18.

W. M. P. M. A.
V. M. P. M. A.
CAROLINENSIS